

Samråd om områdesskydd

Instruktion för samråd mellan
länsstyrelserna och Naturvårdsverket
version 1.2
2025-05-26

Inledning

Instruktion för samråd om områdesskydd är en vägledning i hur samråd mellan Naturvårdsverket och länsstyrelserna bör genomföras. Syftet med instruktionen är att arbetsprocessen med områdesskydd ska löpa på effektivt.

Instruktionen kompletterar Naturvårdsverkets vägledning ”Process att bilda naturreservat”. Instruktionen ger anvisningar om vilken information och uppgifter som är nödvändiga och/eller förenklar hanteringen av samråd för ansvariga myndigheter. I instruktionen framgår vilka krav och rekommendationer som finns för att kunna genomföra samråd om områdesskydd genom att i första hand använda handläggningssystemet DINO.

Förslag till beslut om naturreservat hanteras som regel i DINO och skickas inte på remiss till Naturvårdsverket. Skälet är att så långt möjligt minimera administrationen kring bildande av naturreservat samt att samla så mycket information som möjligt på ett ställe, nämligen i DINO. För Naturvårdsverket fungerar DINO som ett diariesystem, medan länsstyrelserna behöver diarieföra samrådshandlingar i sina ordinarie diariesystem.

Målgrupp för instruktionen är främst handläggare på länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Instruktionen kommer att ses över och uppdateras vid behov.

Innehållsförteckning

Ordlista.....	3
1. Länsstyrelsens ansvar.....	5
1.1. LST Handläggare	5
1.2. LST Förslagslämnare	5
2. Utgångspunkter för formellt samråd om områdesskydd.....	6
3. Formellt samråd mellan LST och NV kring områdesskydd	7
3.1. I följande situationer ska samråd genomföras.....	7
3.2. Undantag från krav på samråd innan rekommendation till FP	7
4. Förankring och prioritering mm på LST inför samråd	8
4.1. Samstämmighet med strategier och vägledningar	8
4.2. Bedömning och prioriterade bevarandevärden	8
4.3. Förankring med markägare	8
4.4. Förankring internt på LST.....	9
4.5. Riksintressen och planer	9
4.6. Gräns för objekt	9
5. Krav på underlag i DINO inför samråd	10
5.1. Samråd i DINO rörande statligt områdesskydd	10
5.1.1. Följande uppgifter ska finnas i DINO inför samråd	10
5.1.2. Upphävande och kompensation enligt 7 kap. 7 § miljöbalken ...	11
5.2. Samråd i DINO rörande kommunalt områdesskydd.....	12
5.3. Ärendeanteckning	12
6. Genomförande av samråd	13
6.1. Samråd i DINO	13
6.2. Nytt samråd behöver genomföras	13
6.3. När ska samråd vara genomfört	13
6.4. När samråd inte kan genomföras i DINO	14
6.5. Samråd för objekt som inte ligger i DINO.....	14
6.6. När det inte behövs samråd med NV	14
7. Hantering av remisser om områdesskydd	17
8. Versionshistorik	17
9. Checklista för uppgifter i DINO	18

Läsanvisning: Huvuddelen av texten i instruktionen berör både länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Text på grå bakgrund berör enbart Naturvårdsverkets handläggning.

Ordlista

Förklaring av förkortningar och vissa begrepp som används i instruktion för samråd.

LST	Länsstyrelsen
NV	Naturvårdsverket
HaV	Havs- och vattenmyndigheten
NR	Naturreservat
NVA	Naturvårdsavtal
FP	Finansieringsplan. En lista med av Naturvårdsverket ekonomiskt godkända objekt för områdesskydd kommande 3 år.
DINO	Digitalt nationellt områdesskydd. En databas där objekt aktuella för områdesskydd hanteras.
SKO	Skyddsvärt område. Ett område som länsstyrelsen bedömer vara skyddsvärt utifrån natur- och friluftslivsvärden.
Delområde	Hela eller delar av fastighet aktuell för formellt skydd.
NVR	Naturvårdsregistret. Beslutade naturreservat registreras i NVR via DINO. Andra beslutade skyddsformer registreras fortsatt i NVR via VicNatur. Längre fram kommer registrering av alla beslutade skyddsformer att göras i DINO.
NV-biolog	Handläggande biolog på Naturvårdsverket.
NV-lantmätare	Handläggande lantmätare på Naturvårdsverket.
PB Skydd	Processbeskrivning Skydd. Vägledningar för att bilda naturreservat samt för att hantera gällande beslut. Tillgängliga på webben via Naturvårdsverkets hemsida.
Priolistan	Tabell där länsstyrelsen per delområde anger prioritering, kostnad för markersättning och vilket år affären bedöms kunna genomföras. Det anges också vilken pott som ska

	användas för att finansiera affären. Uppföljning av ekonomin görs i priolistan av LST och NV.
Förslagslämnare	Den/de personer på länsstyrelsen som ansvarar för att starta samråd (=lägga som förslag).
Samrådsdokument	Normalt sett bör det räcka med den information som läggs in i DINO för att samråd ska kunna genomföras. Vid behov kan dock ett samrådsdokument med kompletterande information, som inte redan framgår av DINO, läggas in inför samråd som en kopplad fil.
MB	Miljöbalken (1998:808)
FOM	Förordningen (1998:1252) om områdesskydd m.m.

1. Länsstyrelsens ansvar

Länsstyrelsen har olika roller i DINO, bland annat som LST Handläggare och LST Förslagslämnare. Följande ansvar ingår i dessa roller vid samråd:

1.1. LST Handläggare

1. *För respektive objekt:*
Fylla i uppgifter i DINO enligt denna samrådsinstruktion, se avsnitt 5 och checklista i avsnitt 9.
2. *För nya objekt som ska rekommenderas till finansieringsplan:*
Förbereda inför samråd med NV genom att gå igenom och stämma av enligt samrådsinstruktionen.
3. *För pågående objekt med klar markåtkomst:*
Förbereda inför samråd med NV enligt relevanta punkter i samrådsinstruktionen.
4. *För akuta objekt:*
Ange i ärendeanteckning vilka omständigheterna är.
5. *För objekt som tidigare legat i finansieringsplan och som ska lyftas igen:*
Skriva en ärendeanteckning där det tydligt framgår vilken/vilka ändringar som skett av objektet samt eventuella ytterligare förklaringar/beskrivningar för att NV-biolog enkelt ska kunna förstå vad som ändrats.
6. Utifrån de synpunkter som NV lämnat i samrådet göra en bedömning och om LST anser det motiverat justera förslag till beslut.

1.2. LST Förslagslämnare

Förslagslämnaren ansvarar för att uppgifterna nedan finns i DINO, är kompletta och angivna enligt instruktioner samt är internt förankrade och kvalitetsgranskade. Uppgifterna ska följa Naturvårdsverkets vägledning. Om det finns flera Förslagslämnare på samma LST sker samordning dem emellan innan objekt läggs som förslag.

När förslagslämnaren startar samråd (=lägga som förslag) för ett delområde gäller att:

1. Samtliga obligatoriska uppgifter i DINO är ifyllda.
2. För NVA finns förslag till avtal som kopplad fil.
3. För kommunalt områdesskydd:
 - a) inför beslut om förhandsbesked - ansökan om markåtkomstbidrag inklusive förslag till beslut finns som kopplad fil.
 - b) ärendeanteckning finns i DINO där det framgår att det finns en kopplad fil med bidragsansökan. LST tillstyrker ansökan genom att starta samråd i DINO. LST kan med fördel göra en ärendeanteckning där det framgår att man tillstyrker ansökan och till vilken procentsats.

Om samråd startas (=läggs som förslag) för ett delområde utan att underlaget är komplett ska förslagslämnaren se till att det finns en anteckning som tydligt anger varför samråd ändå startas och LST:s plan för ytterligare underlag.

2. Utgångspunkter för formellt samråd om områdesskydd

Med områdesskydd avses i instruktionen naturreservat, biotopskydd och interimistiska förbud, samt naturvårdsavtal.¹

Enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen innan myndigheten fattar beslut i ett ärende enligt 7 kap. miljöbalken samråda med Naturvårdsverket, om

- beslutet rör Naturvårdsverket och kan leda till ersättning eller inlösen enligt 31 kap. miljöbalken eller
- någon annan ekonomisk förpliktelse för staten eller
- annars är av vikt.

Samråd mellan NV och LST ska ske med utgångspunkt från ovanstående punkter. Syftet med samrådet ska vara att säkerställa att de ekonomiska medel staten via NV lägger på att skydda och vårda områden får avsedd effekt genom de formella beslut en länsstyrelse eller kommun (vid statsbidrag) fattar.

I de ekonomiska punkterna ingår bland annat:

- **intrång och köp** vid skydd av områden och tecknande av naturvårdsavtal.
- höga förutsedda **kostnader** kopplade till befintliga eller planerade byggnader eller anläggningar, till exempel större investeringar i nya byggnader/anläggningar, rivning eller andra kostsamma underhållsåtgärder av befintliga byggnader/anläggningar.

Med **ärenden som annars är av vikt** bör alltid avses:

- förslag som innebär att gällande områdesskydd får ett upphört eller försvagat skydd genom:
 - a) upphävande eller försvagning av A-föreskrift eller
 - b) tillägg av undantag från A-föreskrift eller
 - c) minskad areal genom upphävande av någon geografisk del av ett gällande skydd.
- om länsstyrelsen avser att väsentligt ändra syfte eller prioriterade bevarandevärden.

¹ De formella kraven på samråd enligt 26 § FOM gäller inte NVA, men eftersom de kan leda till ekonomisk förpliktelse för staten ingår de här. Genom att hanteras i DINO samlas områdesskydd på ett ställe och ger underlag till uppföljning av genomfört skydd.

Det kan även vara aktuellt att genomföra nytt samråd mellan NV och LST vid till exempel följande situationer, se även avsnitt 6.2:

- Väsentlig ändring av skäl, syfte, A- och B-föreskrifter och undantag. Observera att undantagen utgör en del av föreskrifterna. Försvagande av A- eller B-föreskrifter eller ändring av undantag kan innebära ett upphävande, se avsnitt 5.1.2.
- Vid byte av skyddsform under pågående skyddsprocess, till exempel från NR till NVA.
- Större gränsändringar som innebär väsentliga ändringar, se även avsnitt 4.5.

3. Formellt samråd mellan LST och NV kring områdesskydd

3.1. I följande situationer ska samråd genomföras

- Delområde (som kan utgöra hela eller delar av ett SKO) som ska rekommenderas till FP. Samråd är inte genomfört tidigare.
- Delområde med klar markåtkomst men där samråd tidigare i processen inte är fullt ut genomfört och dokumenterat.
- Gällande områdesskydd där LST avser fatta nytt beslut som innebär köp/intrång. Förslag till nytt beslut enligt C innebär bibehållet eller stärkt skydd av värden i området. Gäller även när en redan intrångsersatt fastighet inom ett befintligt skyddat område ska lösas in genom köp.
- Gällande områdesskydd där LST avser fatta nytt beslut som innebär väsentligen ändrat syfte eller prioriterade bevarandevärden eller försvagat eller upphört skydd av värden i området, se ovan under Ärenden av vikt.

Samråd när Naturvårdsverket är sakägare

När NV är sakägare, till exempel om fastighet ägs av NV, behöver förslag till beslut inte delges NV om samråd enligt 26 § FOM har genomförts och dokumenterats. I vissa fall kan NV i samrådet meddela att NV ändå önskar få ärendet på remiss.

Avsnitt 3.1. För NV handläggning:

För kategori A-D ska samråd genomföras i DINO. I vissa fall behöver samråd ske utanför DINO, se avsnitt 6.5. Undantag kan i vissa fall göras från samrådskrav när objektet ska läggas till FP, se vidare avsnitt 6.4. NV kan under samrådet i DINO också komma fram till att ett visst ärende ska skickas till NV på ordinarie remiss, se avsnitt 7.

3.2. Undantag från krav på samråd innan rekommendation till FP

Undantag från krav på komplett samråd kan finnas vid vissa tillfällen. NV kan utan att komplett samråd genomförs rekommendera ett objekt till FP, till exempel vid akut hot mot naturvärden. Om en ekonomisk värdering ska

genomföras av objektet innan LST har genomfört komplett samråd med NV krävs dock:

- 1) avgränsning av objektet, inklusive funktionsindelning, åtminstone avgränsning av vilka delar som utgör värdekärna.
- 2) syfte och föreskrifter att utgå från vid värderingen inför intrångsersättning. För ett objekt av denna typ ska ett komplett samråd inklusive dokumentation genomföras senare i processen, se avsnitt 3.1, punkt B.

4. Förankring och prioritering mm på LST inför samråd

Vägledning kring att starta ett områdesskyddsärende finns att läsa i PB Skydd, Planera för bildande av naturreservat. Här nedan lyfter NV fram några generella råd kring förankring och överväganden som LST bör ha genomfört innan formellt samråd genomförs med NV. Relevant information om denna förankring och prioritering bör, då det är av betydelse för processen, framgå i ärendeanteckning i DINO.

4.1. Samstämmighet med strategier och vägledningar

Skydd av objekt ska vara samstämmigt med de strategier och vägledningar som LST har som utgångspunkt i arbetet med områdesskydd. Som exempel kan nämnas Nationell strategi för formellt skydd av skog, Nationell strategi för skydd av sjö- och vattendragsmiljöer med höga natur- och kulturvärden, grön infrastruktur, processbeskrivningar för skydd och för förvaltning, vägledningar om tillgänglighet och fastighetsförvaltning, Nationell strategi för natur- och kulturvårdande skötsel av skog och riktlinjer för naturvårdsavtal.

4.2. Bedömning och prioriterade bevarandevärden

LST ska bedöma samtliga bevarandevärden i ett SKO, både naturvärden och upplevelsevärden för friluftslivet. LST ska också göra en bedömning om vad som utgör de prioriterade bevarandevärdena inom utpekad SKO. För de objekt som rör skog ska bedömning av antal poäng fyllas i under rubriken "Bedömning mot Nationell strategi för formellt skydd av skog". Samstämmighet och prioritering enligt andra strategier bör tydliggöras under rubriken Syfte, skäl och bedömning, se även avsnitt 4.1.

4.3. Förankring med markägare

Länsstyrelsen ska i arbetet med formellt skydd av skog ha frivillighet som utgångspunkt och endast i undantagsfall gå vidare med skydd mot en markägares vilja, enligt Nationell strategi för formellt skydd av skog. Det innebär även att skyddsprocessen för skogliga delområden som läggs in i DINO i allt högre grad bör ha initierats genom en intresseanmälan från markägare. LST bör informera samtliga markägare inom ett SKO om vilka värden som finns i området. Om LST väljer att gå vidare med en intresseanmälan kan det vara befogat att ta kontakt med ägare till intilliggande fastigheter inom ett identifierat SKO, för att få en helhetsbild av berörda markägares intresse för formellt skydd. Om det är relevant för ärendet bör information om förankring för delområde respektive SKO finnas i ärendeanteckning i DINO.

DINO fungerar som ett diariesystem på NV och samrådsinformationen är att betrakta som en allmän handling. Uppgifter från DINO kan komma att lämnas ut efter begäran.

4.4. Förankring internt på LST

Planerat skydd/objekt bör vara förankrat hos enheter/verksamheter på LST som direkt berörs och där olika aspekter inklusive positiva behöver tillvaratas i utformning av beslutet om områdesskydd. Det kan beröra till exempel förvaltning, kultur, jordbruk, vatten eller samhällsplanering. En bredare förankring/internremiss av förslaget kan ske i ett senare skede på LST.

4.5. Riksintressen och planer

Om SKO berörs av motstående riksintressen bör LST göra en avvägning av riksintressen innan samråd sker. Avvägningen mellan riksintressen bör tydligt framgå av informationen i DINO. Detsamma gäller om objekt berörs av detaljplan och i sådana fall bör LST ange hur man bedömer att skyddet är förenligt med detaljplanen. Avvägningar om riksintressen eller detaljplaner skrivs lämpligen under rubriken Länsstyrelsens bedömning i DINO.

4.6. Gräns för objekt

Gränsen för ett delområde ska vara väl genomtänkt. Vägledningar om inmätning och gränsmarkering finns på Naturvårdsverkets hemsida.

I DINO är det tekniskt möjligt för LST att göra gränsjusteringar av objekt utan att NV behöver hantera objektet. (Detta är en förändring jämfört med tidigare hantering i DOS). Detta gäller även objekt som ligger i FP. I vissa fall bör/ska dock LST ha kontakt med NV vid gränsändringar.

I följande fall kan LST göra gränsändringar utan kontakt/hantering av NV:

- Mindre gränsjusteringar, till exempel vid rättning av gräns eller mindre justeringar efter överenskommelse med markägare. Det kan röra sig både om mindre utökning och minskning av delområdet. Om gränsjusteringen kan påverka pågående uppdrag behöver berörda konsulter, lantmäteriet och Skogsstyrelsen bli informerade om ändringen.

I följande fall ska LST kontakta NV vid gränsändringar:

- Större gränsändringar av ett objekt som ligger i FP och som innebär en väsentlig ökning eller minskning av delområdet eller höga kostnader för byggnader/anläggningar. Det gäller både objekt som har värderats och som ännu inte har värderats. Avstämning ska ske med ansvarig NV-lantmätare. Om objektet redan har värderats kommer värderingen behöva uppdateras. En väsentlig ökning av ett delområde kan leda till ökade kostnader för köp/intrång och skulle kunna innebära att objektet inte längre ryms inom länsramen/gemensamma potten. En större gränsändring som till exempel innebär att biologiskt viktiga marker utesluts eller nya naturtyper tillkommer kan medföra att nytt samråd kan behöva ske med NV, se avsnitt 6.2.
- Om markägaren efter genomfört samråd med NV framför önskemål om att en större areal arronderingsmark, utvecklingsmark eller skyddszon ska läggas till ska nytt samråd ske med NV.

- Om större utökningar innebär att LST väsentligen frångår NV:s vägledning kring andel värdekärna ska nytt samråd ske med NV.

Avsnitt 4. För NV handläggning:

NV-biolog ska ta del av den information som LST ska ha angett i DINO om objektet, se avsnitt 5. Därefter ska en bedömning med utgångspunkt från informationen ske av om genomförande av områdesskydd är väl motiverat, att objektet är prioriterat för skydd och ryms inom länsramen/gemensamma potten för kommande tre år.

5. Krav på underlag i DINO inför samråd

5.1. Samråd i DINO rörande statligt områdesskydd

Förslagslämnare är kvalitetsansvarig på LST för all information i DINO om delområden och SKO. Det är viktigt att informationen är komplett innan samråd påbörjas för delområden. Att ”starta samråd” i DINO motsvarar den tidigare funktionen ”lägga som förslag”. När samråd har genomförts klarmarkerar NV det aktuella delområdet. Läs mer i användarhandledningen i DINO.

5.1.1. Följande uppgifter ska finnas i DINO inför samråd

Se även checklista i avsnitt 9.

SKO

- *Namn*
- *Geometri*
- *Syfte*. Även syfte i klartext ska anges.
- *Skälen för beslut* inklusive prioriterade bevarandevärden.
- *Länsstyrelsens bedömning*. Vid upphävande, se avsnitt 5.1.2.
- *A- och B-föreskrifter* inklusive undantag från föreskrifter samt geometri om det krävs för att precisera föreskrifterna.
C-föreskrifter kan länsstyrelsen gärna ha klara, men för dessa bedömer NV att vägledning är viktigare än samråd i det enskilda ärendet. De är heller inte ersättningsgrundande och därför inte av vikt inför värdering.
- *Funktionsindelning* enligt vägledningen Planering av naturreservat. Området ska delas in i värdekärna, utvecklingsmark, skyddszon eller arronderingsmark. Om ett objekt innehåller stor andel utvecklingsmark eller arronderingsmark är det lämpligt att under rubriken Beskrivning ge en kort redogörelse för vad dessa områden i funktionsindelningen består av och motivering till varför områdena är medtagna. Det underlättar vid samrådet med NV. Observera att funktionsindelning ska göras för alla naturtyper.
- *Beskrivning* av området inklusive natur- och friluftslivsvärden.
- *Nationell prioritering* anges för objekt som föreslås finansieras av gemensamma potten. Kriterierna i DINO är de som NV utgår från vid granskning av länsstyrelsernas förslag till nationellt prioriterade objekt.

- *Bedömning och poängsättning enligt Nationell strategi för formellt skydd av skog.* Detta ska göras för objekt som utgörs av skog.
- *Samrådsdokument* kan vid behov bifogas som kopplad fil. Om underlaget är komplett ifyllt i DINO inför samråd behövs normalt sett inget samrådsdokument för att genomföra samrådet.
- *Kontaktperson.* Här anges namn på ansvarig handläggare på LST.

Delområde

- *Tänkt skyddsform.* Om naturreservat väljs som tänkt skyddsform är det möjligt att ange om markägaren i första hand önskar köp.
- *Prio och belopp.* Ange beloppet på det aktuella året då affären bedöms kunna genomföras.
- *Kostsamma åtgärder och förhållanden:*
 - a. Befintliga byggnader och anläggningar
 - b. Rivning av byggnader och anläggningar inkl vandringshinder
 - c. Uppförande av byggnader
 - d. Väggkostnader, till exempel ändra andelstal i väg
 - e. Annan kostsam förvaltningsåtgärd

Här avses åtgärder/förhållanden som förutses leda till höga kostnader. Ange skick och underhållsbehov för befintliga byggnader och anläggningar. I de fall befintliga byggnader eller anläggningar ingår vid köp av mark-/vattenområden ska alltid syfte med inköp och motiv till att dessa måste förvärvas framgå. Ange om möjligt uppskattade kostnader.

- *Anteckningar.* Ange gärna anledningen till att samråd ska genomföras. Vid förnyat samråd bör det framgå vilka förändringar som gjorts jämfört med tidigare samråd. Om det är aktuellt med köp av fastighet bör detta anges i en ärendeanteckning tillsammans med motivering till varför det bedöms vara lämpligt med köp.
- För NVA ska *förslag till avtal* finnas som kopplad fil. Avtalet ska följa NV:s mall. I övrigt ska samma uppgifter enligt ovan finnas i DINO.

5.1.2. Upphävande och kompensation enligt 7 kap. 7 § miljöbalken

Upphävande av hela eller delar av ett befintligt beslut om skydd får endast göras om det finns synnerliga skäl, enligt 7 kap. 7 § första stycket MB. Beslut om upphävande får bara fattas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning, enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket MB (för vägledning om upphävanden, se vägledningen Hantering av gällande beslut i PB Skydd). Observera att tillägg av undantag från A- eller B-föreskrift kan innebära att skyddet försvagas/upphävs och detta kräver då synnerliga skäl.

Inför samrådet med NV behöver följande framgå av informationen i DINO (utöver uppgifter i 5.1.1) under Länsstyrelsens bedömning:

- Vilket/vilka beslut som upphävs.
- LST:s bedömning av synnerliga skäl och motivering till upphävande (till exempel konsekvenser av att upphäva/inte upphäva en viss föreskrift).

- LST:s bedömning om kompensation. Om LST bedömer att beslutet inte kommer att medföra ett intrång i naturvärdet, och att det därmed inte krävs kompensationsåtgärder, behöver detta tydligt framgå.
- Bedömning av påverkan på eventuella områden utpekade med stöd av Art- och habitatdirektivet eller Fågeldirektivet.

5.2. Samråd i DINO rörande kommunalt områdesskydd

För kommunalt områdesskydd sker samråd i huvudsak mellan LST och kommunen. LST är ansvarig för vägledning av kommuner i fråga om reservatsbildning. En kommun kan erhålla markåtkomstbidrag (max 50%) via NV. Bidrag kan utgå för reservat, biotopskydd och NVA.

NV beslutar om markåtkomstbidrag vid förfrågan från kommun (via LST). NV fattar beslut i två steg:

1. förhandsbesked om markåtkomstbidrag inför skydd av område vid förfrågan från kommun via LST.
2. slutligt markåtkomstbidrag när kommunalt beslut vunnit laga kraft.

För förhandsbesked om kommunala objekt ska det i DINO finnas ansökan om markåtkomstbidrag, förslag till beslut och eventuellt förslag till skötselplan* som kopplad fil samt uppgifter enligt 5.1.1. Alternativt kan uppgifter, till exempel föreskrifter, istället finnas i ett kopplat dokument. För beslut om slutligt markåtkomstbidrag ska kopia av lagakraft-vunnet beslut om områdesskydd vara registrerat i NVR och finnas som kopplad fil i DINO. I ärendeanteckning i DINO ska det framgå att ansökan finns som kopplad fil. Det bör framgå av ärendeanteckning att det rör sig om ett kommunalt naturreservat.

Inför NV:s beslut gällande kommunala objekt ska LST tillstyrka objektet inför beslut om förhandsbesked. Tillstyrkan sker genom att LST startar samråd i DINO. LST ska i en ärendeanteckning ange om LST tillstyrker samt om LST bedömer att markåtkomstbidrag bör sänkas (fullt bidrag är 50%) och motivering till varför.

För ytterligare information om markåtkomstbidrag, se Vägledning för statligt markåtkomstbidrag till kommun.

*förslag till skötselplan eller övergripande beskrivning av skötsel kan krävas beroende på hur beslutet är formulerat.

5.3. Ärendeanteckning

Tydliga ärendeanteckningar effektiviserar samrådsprocessen. Ärendet blir lättare att följa om relevant information framgår av ärendeanteckningarna. När LST begär ett förnyat samråd bör det framgå av ärendeanteckning vilka ändringar som har gjorts och varför LST begär nytt samråd. Om det finns övrig relevant information, som inte redan framgår av inlagda uppgifter i DINO, bör detta skrivas i en ärendeanteckning.

6. Genomförande av samråd

6.1. Samråd i DINO

Under förutsättning att ovanstående uppgifter under avsnitt 5 finns inlagda i DINO kan formellt samråd genomföras. Arbetssättet som beskrivs i samrådsinstruktionen innebär att samrådet mellan NV och LST blir dokumenterat i DINO. Det innebär vidare att NV vid samrådet kan framföra synpunkter som LST sedan får hantera inom ramen för LST:s myndighetsbeslut om områdesskydd.

Naturvårdsverkets hantering av samråd i DINO

Samrådet genomförs genom att:

- NV tar del av obligatoriskt underlag i DINO som LST lagt in.
- NV kan lämna synpunkter i en ärendeanteckning eller i ett separat kopplat dokument.
- NV skriver i en ärendeanteckning att samrådet är genomfört (kan ingå i samma ärendeanteckning som eventuella synpunkter) och klarmarkerar i DINO att samråd är genomfört. Synpunkter från NV ska vara tydliga och möjliga att diarieföra på LST.

6.2. Nytt samråd behöver genomföras

Det kan vara aktuellt att genomföra nytt samråd mellan NV och LST vid till exempel följande situationer, se avsnitt 2:

- Väsentlig ändring av skäl, syfte, A- och B-föreskrifter och undantag. Observera att undantagen utgör en del av föreskrifterna. Försvagande av A- eller B-föreskrifter eller ändring av undantag kan innebära ett upphävande, se avsnitt 5.1.2.
- Vid byte av skyddsform under pågående skyddsprocess, till exempel från NR till NVA.
- Större gränsändringar som innebär väsentliga ändringar enligt första punkten ovan. Vid större justeringar av gränsen kan det även finnas behov att uppdatera delar av informationen i DINO. I avsnitt 4.5 framgår i vilka fall LST bör/ska ha kontakt med NV vid gränsändringar.

Initiativ till nytt samråd kan tas av både LST och NV. LST har dock huvudansvaret för att upplysa NV om ändringar sker av ett objekt som kan vara grund för att nytt samråd behöver genomföras.

6.3. När ska samråd vara genomfört

För delområden är målsättningen att samrådet ska vara genomfört när ett objekt rekommenderas till FP första gången.

För delområden med a) färdig markåtkomst eller b) gällande beslut som LST avser ändra, bör samråd vara genomfört innan LST skickar förslag till beslut på extern remiss.

Om samråd mellan LST och NV är genomfört ska remiss normalt sett inte skickas till NV, se avsnitt 7.

6.4. När samråd inte kan genomföras i DINO

Under vissa omständigheter kan inte samråd genomföras i DINO. I sådana situationer ska NV ange under ärendeanteckningar att samrådet inte är genomfört, samt kontakta LST och meddela till exempel behov av komplettering, så att samråd kan genomföras vid ett senare tillfälle.

- Om information i DINO saknas eller inte uppfyller de uppgifter som NV behöver för att genomföra samrådet (krav framgår enligt denna instruktion). Objektet läggs inte till FP och NV upplyser LST om vad som behöver kompletteras.
- DINO-objekt som brådskar att rekommendera till FP som följd av akut hot eller vid en komplex ägarstruktur där en fastighetsutredning behövs för den tidiga kontakten med berörda sakägare.
Om en ekonomisk värdering ska genomföras krävs dock: 1. avgränsning av objektet, inklusive funktionsindelning (åtminstone värdekärna) och 2. syfte och A- och B- föreskrifter att utgå från vid värderingen inför inträngsersättning.
Objektet läggs till FP med en anteckning om att samråd inte är genomfört. För ett objekt av denna typ ska ett komplett samråd inklusive dokumentation genomföras så snart som möjligt men senast innan första avtalet undertecknas.

6.5. Samråd för objekt som inte ligger i DINO

För nya beslut för gällande naturreservat som inte innebär gränsändring, ny fastighetsutredning eller någon markåtkomst men som innebär försvagat eller upphört skydd behöver LST inte skapa ett nytt objekt i DINO. Vad försvagat eller upphört skydd innebär framgår av avsnitt 2. För information om samrådsunderlaget, se 5.1.2. Samråd gällande denna typ av ärenden genomförs istället genom att handlingarna skickas till registrator på Naturvårdsverket. Dokumentation sker i Naturvårdsverkets diarieföringssystem. Detta samråd sker vid samma tidpunkt i skyddsprocessen som de samråd som genomförs i DINO och är alltså inte en formell remiss.

Observera att om det krävs beställning av fastighetsutredning eller inmätning eller innebär markåtkomst måste det finnas ett SKO och delområde som kan läggas i FP.

6.6. När det inte behövs samråd med NV

För nya beslut för gällande naturreservat som inte innebär gränsändring, ny fastighetsutredning eller någon markåtkomst och som innebär oförändrat eller förstärkt skydd behöver inget samråd ske med NV.

Avsnitt 6. För NV handläggning:

NV-biolog tar del av den information som LST ska ha angett i DINO om objektet inklusive kopplade filer, se avsnitt 5, och gör en bedömning om kvaliteten på underlaget uppfyller krav på underlag samt att genomförande av områdesskydd är väl motiverat och att objektet är prioriterat för skydd och rymms inom länsramen/gemensamma potten för kommande tre år.

NV-biolog fokuserar särskilt på att det finns en röd tråd mellan syfte, skäl, prioriterade bevarandevärden samt A- och B-föreskrifter inklusive undantag.

Om LST under **Kostnader**, se avsnitt 5.1.1, angett uppgifter ska NV-biolog göra en bedömning utifrån dessa uppgifter om det påverkar genomförandet av områdesskydd på något sätt. Om information om kostsamma åtgärder och förhållanden omfattar till exempel köp av byggnader/anläggningar eller förutsedda dyra investeringar i fastighet som planeras för köp, ska NV-biolog alltid kontakta NV-lantmätare för avstämning innan samråd med LST slutförs.

Om **större ändring av preliminär reservatsgräns** berör redan inköpt eller inträngsersatt fastighet ska NV-biolog stämma av med NV-lantmätare innan objektet rekommenderas på nytt till FP.

NV-biolog ska, efter att ha tagit del av och gjort en bedömning av objektet utifrån uppgifter i DINO inklusive kopplade filer, skriva en **ärendeanteckning i DINO**. Ärendeanteckningen ska innehålla information om att samråd är genomfört samt eventuella synpunkter (=samrådsyttrande) på LST förslag till områdesskydd, se formuleringar nedan. Se även avsnitt 6.1.

När samråd har genomförts klarmarkerar NV-biolog samrådet i DINO.

I ärenden som är eller kan vara komplicerade eller känsliga kan **enhetschef behöva delta**. Efter förankring anges i ärendeanteckningen i DINO att enhetschef deltagit i samrådsyttrandet.

Vid **NVA** ska NV-biolog tillsammans med NV-lantmätare granska avtalsförslag som ska vara uppställt enligt mall för NVA (finns i vägledningen för NVA), innan NV-biolog lämnar synpunkter vid samråd och/eller rekommenderar till FP.

För **markåtkomstbidrag till kommun** vid områdesskydd ska NV-biolog inför förhandsbesked göra motsvarande bedömning av underlaget som ovan. Vid förhandsbesked om markåtkomstbidrag ska NV-biolog också följa upp att LST tillstyrkt markåtkomstbidrag till kommunen vilket är en förutsättning för att det ska vara aktuellt för NV att besluta om bidraget. Inför beslut om förhandsbesked och rekommendation till FP ska NV-biolog och ansvarig NV-lantmätare stämma av kommunens ansökan och komma överens om vilken nivå som bör gälla på markåtkomstbidraget till kommunen (max 50%). En sänkning av procentsatsen kan vara aktuell om föreskrifterna inte fullt ut förbjuder till exempel skogsbruk i området eller om delar ingår som NV bedömer går utöver skyddsbehov och syftet med skyddet (i en skog med måttliga eller låga naturvärden som skyddas för friluftslivet behöver inte med nödvändighet skogsbruk förbjudas).

Inför **beslut om slutligt kommunalt markåtkomstbidrag** stämmer ansvarig NV-lantmätare av mot lämnat förhandsbesked. Kontakt tas med NV-biolog vid behov.

NV-biolog ska i första hand **utgå från följande formuleringar** och göra tillägg av specifika synpunkter/objekt för samråd med LST inför skydd av områden eller i samband med nya beslut för befintliga skydd:

- *Rekommenderas efter genomfört samråd*
Rekommenderas till Finansieringsplan. Länsstyrelsens samråd enligt 26 § FOM med Naturvårdsverket är genomfört, baserat på Länsstyrelsens förslag till beslut 20xx-xx-xx. Om länsstyrelsens slutliga förslag till beslut när det gäller syfte, skäl samt A- och B-föreskrifter, inklusive undantag från föreskrifter, överensstämmer i allt väsentligt med detta behöver ytterligare samråd i ärendet inte ske med Naturvårdsverket.
 - *I förekommande fall då Naturvårdsverket är sakägare inom ett objekt kan följande text också läggas till i ärendeanteckningen:*
Samrådet omfattar också ett godkännande av förslaget i Naturvårdsverkets egenskap av fastighetsägare vilket innebär att LST inte behöver delge NV förslaget.
 - *Rekommendation av objekt som rör förslag till naturvårdsavtal*
Rekommenderas till Finansieringsplan. Förslaget till avtalstext har granskats av NV-lantmätare och NV-biolog. Vid eventuella ändringar av betydelse av avtalstexten ska förslaget granskas på nytt av Naturvårdsverket.
 - *Rekommendation av objekt som rör markåtkomstbidrag till kommun*
Rekommenderas till Finansieringsplan. Objektet har efter genomfört samråd kring förslag till beslut tillstyrkts av LST (genom att LST startat samråd = lagt det som förslag) och NV-biolog och NV-lantmätare rekommenderar att bidrag lämnas*. Om kommunens slutliga förslag till beslut när det gäller syfte, skäl samt A- och B-föreskrifter, inklusive undantag från föreskrifter, överensstämmer i allt väsentligt med detta behöver ytterligare samråd i ärendet inte ske med Naturvårdsverket.
- *om NV-biolog och NV-lantmätare rekommenderar sänkt bidrag (mindre än 50%) anges procentsats och motivering till sänkningen.
- *Om samråd inte genomförts på grund av undantagsfall eller dylikt kan följande text vara utgångspunkt för ärendeanteckning:*
Rekommenderas till FP utan att samrådet är genomfört
Rekommenderas till Finansieringsplan. Länsstyrelsens samråd enligt 26 § FOM med Naturvårdsverket är ännu inte genomfört. Naturvårdsverket vill uppmärksamma att ett sådant samråd ska vara genomfört före avtalsskrivning med sakägare.

7. Hantering av remisser om områdesskydd

Naturvårdsverket lämnar synpunkter genom samråd innan LST skickar ärendet på formell remiss. I normalfallet ska därför inga ärenden skickas till Naturvårdsverket på formell remiss. I undantagsfall kan dock Naturvårdsverket efter genomfört samråd ange att ärendet bör skickas till NV på formell remiss.

Observera att samråd som inte sker i DINO och därmed genomförs enligt avsnitt 6.5, är att likställa med de samråd som sker i DINO och avser alltså inte den formella remissen.

Avsnitt 7. För NV handläggning:

Ärenden som kommer som formell remiss till NV ska hanteras av NV-biolog enligt gällande rutiner för ärendehantering.

8. Versionshistorik

Version 1.0 beslutades 2018.

Version 1.1 beslutades 2023-06-12, dnr NV-04624-23.

Version 1.2 beslutades 2025-05-26, dnr NV-05465-22.

9. Checklista för uppgifter i DINO

SKO

x = obligatorisk uppgift

(x) = kan fyllas i, ej

obligatorisk

Huvudrubrik	Underrubrik	Ska fyllas i (används för uppföljning)	Ska fyllas i inför samråd	Kommentar
Grunduppgifter	Namn	x	x	
	Geometrier	x	x	
Syfte, skäl och bedömning	Syfte	x	x	
	Syfte i klartext	x	x	
	Skäl för beslutet enligt miljöbalken 7:5	x	x	
	Länsstyrelsens bedömning	x	x	
Föreskrifter	A-föreskrifter	x	x	
	B-föreskrifter	x	x	
	C-föreskrifter	x	(x)	Bra om det finns vid samråd men inte nödvändigt.
	Undantag	x	x	
Områdesinformation	Funktionsindelning	x	x	Görs i LST:s gemensamma skikt för funktionsindelning som är under uppbyggnad.
	Arealer			Fylls i automatiskt.
	Geometrier			Fylls i automatiskt.
	Beskrivningar	x	x	
	Kategorisering och märkning:			
	Objektkategori			
	Miljömål	x	(x)	*Fylls i automatiskt när uppgifter fyllts i under Delområde.
	Märkningar	x	(x)	
	Delområdesmärkningar*	x	(x)	
	Nationell prioritering och strategi:			
	Kriterier för nationell prioritering*	x	x	*Ska anges vid objekt som föreslås till den gemensamma potten.
	Bedömning mot nationell strategi för formellt skydd av skog**	x	x	**Ska anges om objektet innehåller skog.
Delområden		x	x	Se under Delområde.
Samråd				Uppgifter fylls i automatiskt när samråd har startats.

Skyddade områden och beslut		x		
Anteckningar		(x)	(x)	
Dokument		(x)	(x)	
Kontaktpersoner		x	x	

Delområde

x = obligatorisk uppgift

(x) = kan fyllas i, ej

obligatorisk

Huvudrubrik	Underrubrik	Ska fyllas i (används för uppföljning)	Ska fyllas i inför samråd	Kommentar
Föreskrifter		x	x	C-föreskrifter är bra om det finns vid samråd, men inte nödvändigt.
Områdesinformation	Arealer			Fylls i automatiskt.
	Tänkt skyddsform	x	x	
	Markägare önskar köp i första hand	x	x	Fylls i när det är aktuellt.
	Prio och belopp	x	x	
	Funktionsindelning	x	x	Görs i LST:s gemensamma skikt för funktionsindelning som är under uppbyggnad.
	Geometrier			Fylls i automatiskt.
	Fastighetsområden			Fylls i automatiskt.
	Markägare och ombud	x	(x)	Markägaruppgifter fylls i automatiskt.
	Kategorisering och märkning	(x)	(x)	Fylls i när det är relevant.
	Kostnader: Kostsamma förhållanden och åtgärder	x	x	Ska anges för de områden där det är aktuellt.
	Detaljerad beskrivning	x	x	Ev kostsam åtgärd ska beskrivas.
Samråd				Fylls i automatiskt när samråd har startats.
Uppdrag		x		Kan fyllas i när ett delområde ligger i FP.
Värderingar		x		Läggs till när värderingar är gjorda.
Anteckningar		(x)	(x)	Skriv gärna anteckning inför samråd.